

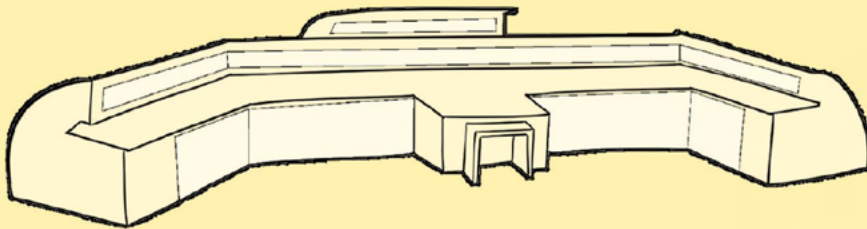
Generalitat de Catalunya
Departament
de Drets Socials

Anem a la
BARNABUS

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Drets Socials**

Anem a la Barnahus

I. Cabanes, Ester Sara, editor literari II. Figueras, Sandra, il·lustrador III. Catalunya. Departament de Drets Socials

1. Infants víctimes d'abús sexual – Llibres per a infants. 2. Abús sexual envers els infants – Llibres per a infants. 3. Infants maltractats – Serveis socials – Llibres per a infants.

343.541-53.2-58.68(02.053.2)

364.633-53.2(02.053.2)

364-53.2-58.68(460.23)(02.053.2)

© **Departament de Drets Socials, 2022**

Títol:

Anem a la Barnahus

Autoria:

Alba Bargalló, Lorena García, Mar Guirado, Josep Ramon Juárez, Aina Rodon, Maria Soriano i Laura Turner (de la Unitat integrada Barnahus), Isabel Carrasco i Ester Sara Cabanes

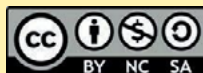
Coordinació:

Ester Sara Cabanes

Il·lustracions:

Sandra Figueras

DL B 12527-2022

Aquesta obra es publica sota llicència de Creative Commons Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 3.0.

Sou lliure de:

Compartir - copiar i redistribuir el material en qualsevol mitjà i format
Adaptar - remesclar, transformar i crear a partir del material

D'acord amb els termes següents:

Reconeixement - heu de reconèixer l'autoria de manera apropiada, proporcionar un enllaç a la llicència i indicar si heu fet algun canvi. Podeu fer-ho de qualsevol manera raonable, però no d'una manera que suggereixi que el llicenciador us dona suport o patrocina l'ús que en feu.

NoComercial - No podeu utilitzar el material per a finalitats comercials.

CompartirIgual - Si remescleu, transformeu o creeu a partir del material, heu de difondre les vostres creacions amb la mateixa llicència que l'obra original.

Podeu trobar aquesta i les altres obres que ha publicat el Departament de Drets Socials al nostre catàleg de publicacions:

Introducció

La victimització sexual infantil és cada vegada més visible a la nostra societat, però encara cal més consciència i sensibilització sobre aquest tema per detectar i prevenir qualsevol cas i vetllar per la protecció dels infants i adolescents.

Aquest conte l'han elaborat les professionals de la unitat integrada Barnahus de Tarragona, amb la finalitat de crear una eina de treball que doni veu als infants i adolescents perquè comuniquin les seves vivències i puguin ser escoltats. El contingut s'adreça a infants d'entre tres i vuit anys, però també se'n pot adequar la lectura als adolescents amb diversitat funcional.

Amb aquest conte, els infants i adolescents podran familiaritzar-se amb el projecte Barnahus i els diferents professionals dels àmbits de la infància i l'adolescència, la justícia, l'educació, la salut i els cossos de seguretat.

La lectura conjunta del text entre l'adult i l'infant o adolescent permetrà detectar casos o situacions compatibles

amb la victimització sexual, per fer-ne la derivació corresponent a la unitat. També possibilitarà avaluar el servei, atès que afavoreix que els infants o adolescents interactuïn i es vinculin amb les professionals i s'adaptin a l'entrevista en un entorn de confort.

La narrativa del conte no pretén revictimitzar ni suggestionar els infants o adolescents que llegeixin la història de la Júlia i el Pol, els protagonistes de la historieta. El propòsit és que, davant d'una sospita, se'ls presenti un relat no contaminat, que no contingui paraules del seu discurs.

D'altra banda, la història es pot fer servir com una eina preventiva perquè els infants o adolescents puguin identificar aquestes situacions i sàpiguen com han de demanar ajuda. Per això, al final del conte s'inclouen tres activitats destinades a empoderar els infants i adolescents, facilitar-ne l'expressió de les emocions i afavorir que comuniquin mitjançant el dibuix o l'escriptura situacions que necessiten el suport d'un adult.

Aquestes activitats s'han de fer amb l'acompanyament d'un adult referent i es poden dur a terme en un context educatiu o de lleure. La idea és promoure la comunicació, la confiança i donar l'oportunitat que els lectors expressin situacions de malestar, secret i patiment.

Què és la Barnahus?

L'atenció sota el mateix sostre és un model d'intervenció amb infants i adolescents que han viscut una situació de victimització sexual, que promou Save the Children per facilitar la integració dels serveis que en formen part. Amb aquest objectiu s'ha gestat el projecte de la unitat integrada Barnahus, que es va iniciar al Complex Educatiu de Tarragona l'any 2020.

Es tracta d'un projecte pioner, tant a Catalunya com a la resta de l'Estat espanyol, que ha desenvolupat un equip multidisciplinari format en l'atenció a infants i adolescents de 0 a 18 anys que han patit violència sexual.

La unitat integrada d'atenció especialitzada a infants i adolescents vícti-

mes d'abusos sexuals, basada en el model Barnahus (casa dels infants, en islandès), representa una iniciativa que integra accions de cinc departaments de la Generalitat de Catalunya. El principal impulsor n'és el Departament de Drets Socials —mitjançant la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència—, en coordinació amb els departaments de Salut, Educació, Justícia i Interior i altres administracions que tenen competències en aquests àmbits. Es tracta d'una proposta innovadora, en què tots els actors treballen coordinats per reunir evidències de l'abús a un infant o adolescent de la manera menys intrusiva possible, i proporciona una xarxa de suport sòlida i accessible a fi que l'infant pugui continuar la seva vida després d'un incident tan traumàtic. Es mantenen els serveis d'atenció que presten actualment els diferents departaments competents, però se'n modifiquen l'organització i l'estructura perquè el model sigui més flexible, s'adapti al territori, hi estigui interconnectat i, sobretot, doni resposta a les necessitats dels infants i adolescents i de les seves famílies.

El servei ofereix una resposta multidisciplinària i interinstitucional a tots els infants i adolescents víctimes d'abús sexual que es deriven a la Barnahus. En tots els casos, l'avaluació de la protecció infantil, la investigació criminal, l'examen mèdic i de salut mental i, si escau, la intervenció en situació de crisi, es planifiquen i es duen a terme amb una cooperació estreta entre els professionals de les institucions competents en diverses matèries (social, salut, interior, justícia, forense i fiscalia).

Un cop recollida la notificació, la unitat aborda diverses intervencions que s'articulen en el marc del treball integrat. Es duen a terme, d'una banda, per atendre les necessitats de la víctima menor d'edat i de la seva família i, de l'altra, per informar i assessorar la judicatura i la fiscalia.

Aquestes intervencions consisteixen en l'avaluació psicosocial de la víctima, la seva família i el seu entorn; la investigació policial; l'exploració medicoforense; l'entrevista exploratòria o forense (prova preconstituïda) i el tractament terapèutic, entre d'altres.

El centre té l'aspecte d'una llar, a fi que els infants i adolescents i les seves famílies l'identifiquin com un espai que proporciona seguretat i confiança. Les estances estan equipades amb mobles, joguines i llibres adients a l'edat i les necessitats dels petits i grans.

L'objectiu principal és, d'una banda, promoure que els infants i adolescents es vinculin amb l'equip de professionals —que habitualment està format per una psicòloga i una treballadora social— que s'encarreguen de fer-ne l'acompanyament al llarg de tot el procés. De l'altra, que es minimitzin les fonts d'ingerència del testimoni, de manera que es garanteixin les millors condicions perquè pugui fer-ne la declaració judicial.

La ciutadania pot accedir a la unitat integrada Barnahus mitjançant el telèfon Infància Respon.

116 111
Infància Respon

Què és la violència sexual?

La violència sexual infantil es refereix a qualsevol activitat sexual (iniciada per una persona adulta o per un altre infant o adolescent que tingui superioritat sobre la víctima, ja sigui per edat, complexió, maduresa intel·lectual o posició de poder) en la qual l'infant o adolescent és utilitzat com a objecte de gratificació sexual. Un infant o adolescent és victimitzat quan està exposat a una situació de naturalesa sexual, amb contacte físic o sense. Tot i que en l'àmbit de la recerca hi ha diferents perspectives sobre l'abús sexual infantil, la definició que en fa l'Organització Mundial de la Salut (1999) té un consens generalitzat:

“La participació d'un infant o adolescent en una activitat sexual que no pot comprendre totalment, per a la qual és incapaç de donar consentiment informat i no hi està preparat des d'un punt de vista evolutiu, o que vulnera les lleis o els tabús socials. L'abús sexual infantil pot tenir lloc entre un infant o adolescent i un adult o un altre infant o ado-

lescent (persona que, per edat o desenvolupament, mantingui amb l'infant o adolescent una relació de responsabilitat, confiança o poder) i es concreta en activitats que tenen per objecte gratificar o satisfer les necessitats de l'altra persona.”

D'una manera més específica, l'OMS (2011) defineix la violència sexual com:

“Tot acte sexual, la temptativa de consumir un acte sexual, els comentaris o insinuacions sexuals no desitjats o les accions per comercialitzar o utilitzar de qualsevol altra manera la sexualitat d'una persona mitjançant la coacció d'una altra, independentment de la relació que tingui amb la víctima, en qualsevol àmbit, inclosos la llar i el lloc de treball.”

Si tinc coneixement d'una possible victimització sexual d'un infant o adolescent, n'haig d'informar?

Les famílies, els professionals o les persones de referència de l'infant o adoles-

cent han d'informar, notificar o denunciar la situació a les autoritats competents a fi que s'iniciïn les accions oportunes.

La Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, estableix a l'article 100 que tant els ciutadans com tots els professionals tenen el deure de comunicar i denunciar aquestes situacions i d'intervenir-hi.

Aspectes que cal tenir en compte en una revelació

Atès que la primera revelació d'haver patit violència sexual és sempre la més important, s'ha de procurar que l'actitud de l'adult que escolta l'infant o adolescent no li causi una retractació. Per aquest motiu, és important que es puguin tenir en compte diverses qüestions.

Orientacions davant la revelació d'un infant o adolescent	Què s'hauria d'evitar?
• Seure o situar-s'hi a la mateixa alçada. • Evitar abraçar-lo. En situacions de nerviosisme o malestar, se li pot preguntar si ho accepta. • Assegurar-se que no hi ha cap interferència en la conversa. • Comprendre les seves emocions. • Creure el que està verbalitzant, sense jutjar-lo. • Preguntar-li què necessita en aquell moment. • Agrair-ne la confiança i la valentia. • Recollir la revelació amb les seves pròpies paraules.	• Preguntar-li per què ha trigat a explicar-ho. • Preguntar-li per què es va comportar d'una manera determinada. • Reaccionar de manera descontrolada, però tampoc manifestar indiferència. • Mostrar impaciència o generar una atmosfera de patiment. • Fer promeses que no es puguin complir. Per exemple, no li podem dir que no explicarem a ningú el que li ha passat, ja que tenim l'obligació de notificar qualsevol situació que posi en risc un infant o adolescent.

Indicacions que cal tenir en compte quan es llegeixi el conte

Es recomana fer-ne una lectura conjunta entre l'adult i l'infant o adolescent. Convé aturar-se a cada pàgina i promoure la conversa. Així, es vol aconseguir un clima de confiança, complicitat i adaptació, que pot facilitar l'expressió d'una situació de malestar i patiment i, alhora, trencar el silenci o el secret que prèviament hagi impossibilitat verbalitzar el fet.

L'adult pot reforçar positivament tant el rol de la Júlia com empoderar el rol del Pol, el qual decideix explicar el que li passa a la Barnahus.

Esperem que aquest conte esdevingui una eina per a professionals i adults referents perquè puguin detectar i prevenir les situacions de victimització sexual que hagin pogut patir els infants o adolescents que atenen.

—Hola, som la Júlia i el Pol!
I et volem explicar la nostra història a la Barnahus!

Vols saber què és la Barnahus?

La Barnahus és un lloc on anem nosaltres i on també hi ha nens i nenes més grans o més petits. Aquí podem explicar les coses que ens han passat i que no ens fan sentir del tot bé.

—Júlia, tu vols explicar el que t'ha passat?
M'agradaria saber-ho.

—Sí! Tot va començar fa un temps, entre algú de la meva família i jo. Vam dir que no ho diríem a ningú.

Junts rèiem molt, però de vegades fèiem coses que no m'agradaven.

Em posaven trista, i no volia jugar més.

Vaig estar un temps sense voler-ho explicar a ningú, però aquesta situació em feia patir: sentia un embolic d'emocions.

Fins que un dia vaig explicar-ho
a una persona en qui jo confiava.

Em va dir que si hi ha coses que
ens fan sentir malament és millor
que les expliquem.

Ara que ja ho he pogut explicar,
em sento millor!

I a la Barnahus m'ajuden!

—Júlia, a mi també em va passar una cosa semblant.
Una persona que no era de la meva família em va
fer coses que no em van agradar.
Jo també sentia un embolic d'emocions.

—I què vas fer?

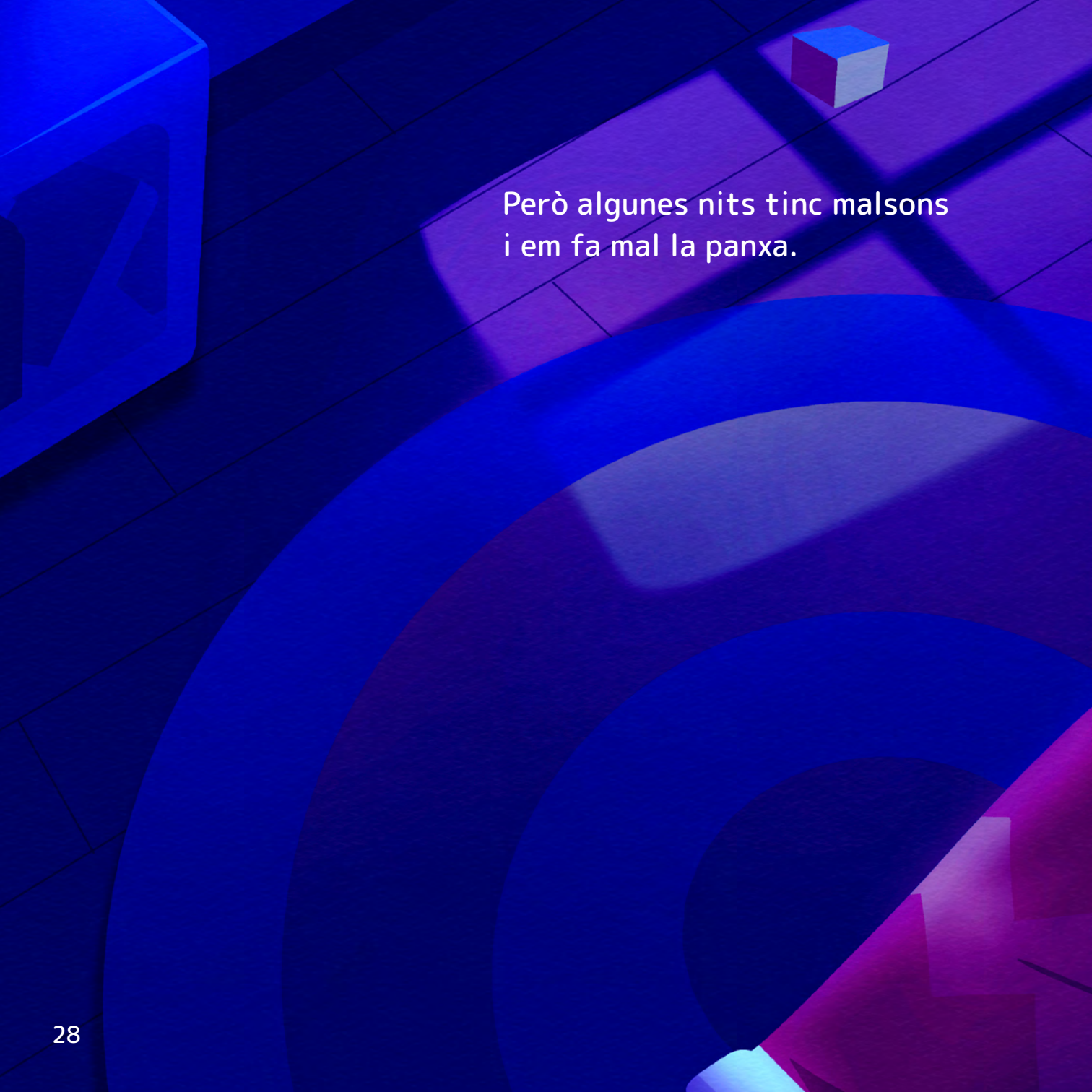
—Res, no sabia què fer.

—Ho has dit a algú
perquè et pugui ajudar?

—No...

The background is an abstract composition of various geometric shapes. In the top left, there's a blue L-shaped structure. A small, multi-colored cube (blue, purple, and white) sits on a purple rectangular area in the upper right. The lower half of the image is dominated by large, overlapping, semi-circular and circular shapes in shades of blue and purple. The overall lighting is dark, with the colors appearing as glowing or illuminated surfaces.

Però algunes nits tinc malsons
i em fa mal la panxa.

- A la Barnahus ho pots explicar.
Hi ha moltes persones que et poden escoltar i ajudar.
- Qui són aquestes persones, Júlia?
- Són psicòlogues i treballadores socials.

Les psicòlogues
i treballadores socials
són professionals
que treballen a la Barnahus
i que parlen amb els nens i nenes
per escoltar-los i ajudar-los.

A la Barnahus a vegades
venen metges i policies,
que t'escoltaran i t'ajudaran.
També hi ha altres persones que
procuraran que et sentis millor.

REVISIÓ MÈDICA

**SALA
D'ENTREVISTES**

A la Barnahus,
amb tranquil·litat,
podràs explicar als companys
i companyes de l'equip tècnic el
que t'ha passat.

També hi trobaràs l'equip de tractament, amb qui podràs parlar de les teves emocions. Les persones que t'hi acompanyen poden rebre l'ajuda que necessitin d'altres companys i companyes.

Ahhh! Me n'oblidava! Alguns dies ens visiten
el Bruc i la Pipa, dos gossos molt macos!
Amb ells juguem i aprenem.

Totes aquestes persones treballen juntes
perquè els nens i les nenes com nosaltres
rebin ajuda sota el mateix sostre.

—Gràcies, Júlia! Ara que ja sé més coses,
vull explicar el que m'ha passat.
Anem a la Barnahus!

Activitats

La mà de confiança

Quines són les teves persones de confiança?

Pensa en cinc persones que et poden ajudar
i escriu-ne el nom a cada dit.

1. _____

2. _____

3. _____

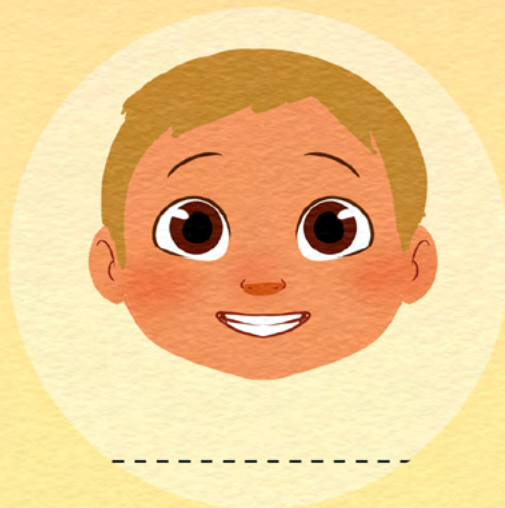
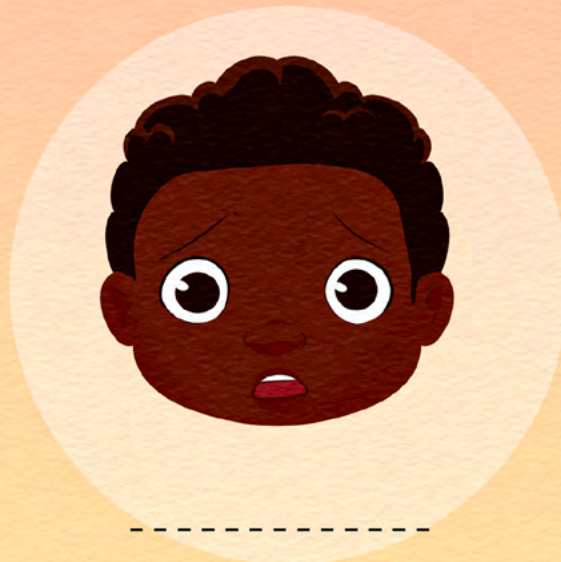
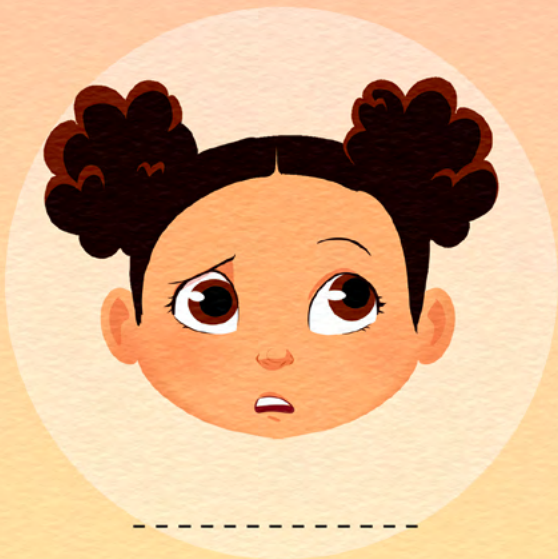
4. _____

5. _____

Emocions

Com creus que se senten aquests nens i nenes?

Encercla o escriu l'emoció que sents ara.

Carta a la Barnahus

T'agradaria explicar alguna cosa que t'hagi fet sentir malament, com els ha passat al Pol o a la Júlia?

Escriu-ho o dibuixa-ho en aquesta carta.
Pots enviar-la a la Barnahus.

CARTA A LA BARNAHUS

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Barnahus
Casa dels infants

